

KÖZSZOLGÁLATI DÖNTŐBIZOTTSÁG

Ikt. szám: JHÁT-DB/144/18/2023

A Közzolgálati Döntőbizottság

(
) panaszosnak

a Pest Vármegyei Kormányhivatal () kormányzati igazgatási szervvel szemben a 2023. július 17. napján kelt, számú, a panaszos kormányzati szolgálati jogviszonyát a próbaidő alatt azonnali hatállyal megszüntető munkáltatói intézkedés, végrehajtási eljárás keretében fogatosított illetménylevonás, valamint visszatérítés iránti igény tárgyában előterjesztett közzolgálati panasza ügyében meghozta az alábbi

HATÁROZATOT:

A Közzolgálati Döntőbizottság a közzolgálati panasznak *részben helyt ad*, kötelezi a kormányzati igazgatási szervet, hogy 15 napon belül fizessen meg a panaszosnak 15.000 (azaz tizenötezer) forint összeget. Ezt meghaladóan a panaszt elutasítja.

Az eljárással összefüggő költségeiket a felek maguk viselik.

A határozat ellen a közléstől számított harminc napon belül keresettel lehet fordulni a Fővárosi Törvényszékhez. A panaszos a közzolgálati jogviszonnyal kapcsolatos pert a lakóhelye szerint illetékes közigazgatási kollégiummal rendelkező törvényszék előtt is megindíthatja.

A keresetlevelet a Döntőbizottsághoz lehet három példányban benyújtani. A pert az ellenérdeklő féllel szemben kell megindítani.

INDOKOLÁS

A kormányzati igazgatási szerv a panaszos 2023. június havi illetményéből végrehajtói letiltás alapján levont 223.894 forint összeget. Később a panaszos határozatlan idejű kormányzati szolgálati jogviszonyát a munkáltatói jogkör gyakorlója a 2023. július 17. napján kelt, számú munkáltatói intézkedéssel a próbaidő alatt azonnali hatállyal megszüntette. A kormányzati igazgatási szerv ezt követően a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Kit.) 129. §-ának (13) bekezdése szerinti szabadságmegváltás összegéből levonta a panaszos által nem leadott telefonkészülék értékeként megállapított 15.000 forint összeget.

A panaszos a fenti munkáltatói intézkedések tárgyában közzolgálati panaszt nyújtott be. Kérte, hogy a Döntőbizottság állapítsa meg a kormányzati igazgatási szerv jogszabálysértését, az azzal okozati összefüggésben történt károkozást, továbbá a jogviszony megszüntetésének jogellenességét az azt kezdeményező „*érvénytelen*”, ezért joghatás kiváltására alkalmatlan

jognyilatkozat miatt. Kérte továbbá eredeti álláshelyén való továbbfoglalkoztatását. A panaszos a Kit. 64. §-ának (4) bekezdése alapján – amely szerint a joggal való visszaélés hátrányos következményeit orvosolni kell – kérte a nézete szerint neki jogellenesen okozott 84.009 forint kár megtérítését. Módosított közszolgálati panaszában kérte emellett a kormányzati igazgatási szerv által okozott további 15.000 forint vagyoni hátrány megtérítését.

A panaszos előadta, hogy a 2023. június havi illetmény átutalásakor, az e-berjegyzek.hu oldalon rögzített havi főszámfejtés alapján szerzett tudomást arról, hogy a kormányzati igazgatási szerv a számú végrehajtási irat alapján illetményének 53%-át levonta, amellyel létfenntartása lényegében ellehetetlenült. A panaszos hivatkozott a Kit. 139. §-ának (1) bekezdésére, amely szerint „Az illetményből való levonásnak – a levonásmentes illetményrészig – jogszabály, végrehajtható határozat alapján van helye”, továbbá arra, hogy a levonásmentes illetményrész a Kit. 280. §-ának 21. pontja értelmében a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) alapján teljesíthető levonások után fennmaradó illetményrész. Nézete szerint a Vht. 65. §-ának (1) bekezdése, illetve 66. §-ának a) pontja alapján – amely szerint a 65. § a kormányzati szolgálati jogviszony alapján járó illetmény letiltása során is irányadó – illetményéből maximum 33%-os mértékű levonást, azaz 139.885 forintot lehetett volna teljesíteni a végrehajtói letiltás alapján. Kitért arra, hogy a kormányzati igazgatási szerv által utóbb rendelkezésére bocsátott fenti végrehajtási irat melléklete volt a korábbi munkáltatójának címzett eredeti végrehajtói letiltás, amely 33%-os mértékű levonásra való felhívást tartalmazott. Előadta, hogy tudomása szerint a végrehajtási eljárás 2023. január 31. napja óta – részletfizetés engedélyezésére tekintettel – szünetelt. A panaszos sérelmezte, hogy a kormányzati igazgatási szerv nem tájékoztatta őt haladéktalanul a végrehajtói megkeresés érkezését követően a végrehajtási iratról, ennél fogva arról csak utóbb, a 2023. június havi illetmény utalásakor, illetve főszámfejtés következtében szerzett tudomást. Véleménye szerint a kormányzati igazgatási szerv ezáltal elmulasztotta teljesíteni együttműködési és tájékoztatási kötelezettségét, amivel megsértette a Kit. 63. §-ának (2) bekezdését, egyúttal joggal való visszaélést is megvalósított, mivel a tájékoztatás elmaradása nézete szerint érdekérvényesítési lehetőségeinek korlátozásához vezetett. Álláspontja szerint a kormányzati igazgatási szerv együttműködési és tájékoztatási kötelezettségének elmulasztása és az őt ért vagyoni hátrány között okozati összefüggés áll fenn, tekintettel arra, hogy a tájékoztatás alapján jogorvoslatot terjeszthetett volna elő, továbbá tisztázható lett volna, hogy a levonás legfeljebb az illetmény 33%-áig terjedhet.

A panaszos kifejtette, hogy ezt követően jogviszonyának megszüntetését 2023. július 17. napján azzal a céllal kezdeményezte, hogy a megszüntetés következtében esedékes illetményrészt még aznap kifizessék számára, mivel a kormányzati igazgatási szerv egyéb juttatással nem kívánt segíteni a levonás következtében előállt nehéz helyzetén. Nézete szerint e jognyilatkozata „érvénytelen”, mivel azt nem a munkáltatói jogkör gyakorlójának címezte. Kitért arra, hogy miután 2023. július 17. napján tudomást szerzett arról, hogy legkorábban egy hét múlva utalhatják részére a jogviszonymegszüntetés következtében esedékes illetményrészt, felháborodva, a nála lévő eszközök átadása nélkül távozott a kormányzati igazgatási szervtől, majd még aznap megkapta ügyfélkapun keresztül a 2023. július 17. napján kelt, I

..... számú, kormányzati szolgálati jogviszonyát a próbaidő alatt azonnali hatállyal megszüntető munkáltatói intézkedést tartalmazó dokumentumot.

A panaszos kérte személyes meghallgatását, továbbá utalt egyezségkötési szándékára. Csatolta a 2023. május 26. napján kelt, I számú létesítő okiratot, a 2023. május 26. napján kelt, számú beosztási okiratot, a 2023. június 5. napján kelt,

számú, az álláskereső nyilvántartásból való törlést igazoló hatósági bizonyítványt, a 2023. június 15. napján kelt, számú kinevezésmódosítást, a 2023. június 29. napján kelt, számú kinevezésmódosítást, a 2023. január 2. napján kelt, korábbi munkáltatója által a munkaviszony megszűnéséről kiállított igazolást, a 2023. január 31. napján kelt, részletfizetés engedélyezéséről szóló végrehajtói tájékoztatót, a 2023. június hónapban számfejtett járandóságokat tartalmazó dokumentumot, a 2023. június 6. napján kelt, számú végrehajtási iratot, a 2021. december 14. napján kelt, számú végrehajtási iratot, a 2023. július 17. napján kelt kérelmet, a 2023. július 17. napján kelt, jogviszony-megszüntetés kezdeményezéséről szóló levelet, a 2023. július 17. napján kelt, számú, a kormányzati szolgálati jogviszonyát a próbaidő alatt azonnali hatállyal megszüntető munkáltatói intézkedést, a 2023. július 31. napi, a főispánnak küldött elektronikus levelet, valamint a 2023. augusztus 1. napi, a főispánnak küldött elektronikus levelet és mellékletét.

A kormányzati igazgatási szerv a panasz elutasítását kérte. Álláspontja szerint minden vonatkozásban tisztességesen és jogszerűen járt el. Előadta, hogy a panaszos 2023. július 17. napján írásban, a jogszabályoknak megfelelő módon kérte jogviszonyának megszüntetését, továbbá a Kit. 86. §-ának (9) bekezdésére hivatkozva kifejtette, hogy a jogszabály a próbaidő alatti azonnali hatállyal történő, indokolás nélküli jogviszony megszüntetést a kormányzati igazgatási szerv részére is lehetővé teszi. Előadása szerint a panaszos 2023. május 30. napján írásban – valótlanul – nyilatkozott arról, hogy semmilyen letiltás, levonás nem terheli illetményét. Kitért arra, hogy a végrehajtói letiltás, valamint a Vht. 75. §-ában foglalt rendelkezés alapján jogszabályi kötelezettsége volt a panaszos illetményéből történő levonás. Véleménye szerint a Vht. 63. §-a alapján az illetmény 200.000 forintot meghaladó része korlátozás nélkül végrehajtás alá vonható. Nézete szerint ezáltal azt a fenti rendelkezéssel elérni kívánt jogalkotói célt valósította meg, hogy amennyiben az adós magasabb munkabérral rendelkezik, mielőbb térüljön meg a tartozás. Előadta, hogy a kormányzati igazgatási létszámgazdálkodásról, valamint a kormányzati igazgatási szerveket és azok foglalkoztatottjait érintő egyes személyügyi kérdésekről szóló 88/2019. (IV. 23.) Korm. rendelet alapján krízistámogatás vagy illetményelőleg nem adható a próbaidejét töltő kormánytisztviselőnek. Kifejtette, hogy a sérelmesnek tartott munkáltatói intézkedés felhívást tartalmazott az átadás-átvétel, valamint az elszámolási kötelezettség teljesítése vonatkozásában, továbbá a panaszost 2023. július 19. és 2023. augusztus 18. napján két, elektronikus úton megküldött levélben szólították fel a nála lévő telefonkészülék leadására, amely felszólító leveleket a panaszos nem töltött le. Ezt követően intézkedtek a 15.000 forintnak a szabadságmegváltás összegéből történő levonásáról, figyelemmel arra is, hogy a Kit. 164. §-ának (1) és (6) bekezdése alapján a panaszos a telefonkészülék értéke vonatkozásában okozott kárért kártérítési felelősséggel tartozott. A Kit. 164. §-ának két hivatkozott bekezdése szerint „A kormánytisztviselő, ha nem úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható, a kormányzati szolgálati jogviszonyából eredő kötelezettség megszegésével okozott kárért kártérítési felelősséggel tartozik”, továbbá „A kormánytisztviselő vétkességére tekintet nélkül a teljes kárt köteles megtéríteni a visszaszolgáltatási vagy elszámolási kötelezettséggel átvett olyan dolgokban bekövetkezett hiány esetén, amelyeket állandóan őrizetben tart, kizárólagosan használ vagy kezel”. Utalt arra, hogy a panaszost megillető illetményt – a Kit. 115. §-ának (2) bekezdésével összhangban – az utolsó munkában töltött napot követő 15 napon belül átutalták. Csatolta a panaszos 2023. május 30. napján kelt nyilatkozatát, a 2023. június 6. napján kelt, számú végrehajtási iratot, a 2023. július 7. napi elektronikus levelet, a 2023. július 17. napján kelt, jogviszony-megszüntetés kezdeményezéséről szóló levelet, a 2023. július 17. napján kelt, számú, a panaszos kormányzati szolgálati

jogviszonyát a próbaidő alatt azonnali hatállyal megszüntető munkáltatói intézkedést, a kapcsolódó feladási és letöltési igazolást, a 2023. július 19. napján kelt, [redacted] számú, „Felszólítás” tárgyú levelet, a kapcsolódó feladási és meghiúsulási igazolást, a 2023. augusztus 18. napján kelt, [redacted] számú, „tájékoztatás kártérítési igény érvényesítéséről” tárgyú levelet, a kapcsolódó feladási és meghiúsulási igazolást, a 2023. augusztus 28-29. napi elektronikus levelezést, a panaszos tájékoztatást kérő elektronikus levelét, valamint a kormányzati szolgálati jogviszony megszüntetésével kapcsolatos elszámoló lapot.

A panaszos a kormányzati igazgatási szerv nyilatkozatára előadta, hogy 2023. május 30. napján a végrehajtási eljárás szünetelt, ennél fogva a kormányzati igazgatási szerv felé tett nyilatkozata nem volt valótnak. Kiemelte, hogy a közszolgálati panasz benyújtását követően a kormányzati igazgatási szerv – nézete szerint – további jogsértést követett el azzal, hogy a szabadságmegváltás kifizetése során a telefonkészülék értékeként megállapított 15.000 forintot a törvény által védett, levonásmentes részből vonta le. Kifejtette, hogy véleménye szerint a felek közötti jogviszony nem tekinthető lezártnak a folyamatban lévő jogorvoslati eljárásra tekintettel, továbbá „kilépő papírjait”, a jogviszony megszüntetésével kapcsolatos igazolásokat még nem kapta meg, illetve az elszámolás nem történt meg. Nézete szerint a telefonkészülékkel történő elszámolás csak a fenti iratok átvételével egyidejűleg lehetséges. Álláspontja szerint a Vht.-ban foglalt levonásmentes rész kötelező kifizetése a kormányzati igazgatási szervet akkor is terheli, ha bármilyen jogcímen érvényesíthető követelése van a kormánytisztviselővel szemben. Ennél fogva a törvényben garantált 60.000 forintos összeghatár a szabadságmegváltás vonatkozásában is irányadó, így csak az afeletti részből lehetett volna levonni a szerv követelésének összegét a Kit. 139. § (1) bekezdésének, 280. § (1) bekezdésének 21. pontja és a Vht. 62. § (1) bekezdésének együttes értelmezése alapján. A szerv azonban csak 45.000 forintot utalt át számára, amellyel – nézete szerint jogellenesen – további 15.000 forint vagyoni hátrányt okozott. Álláspontja szerint a Kit. 139. §-ának (2) bekezdése alapján a kormányzati igazgatási szerv csak az ő hozzájárulása esetén vonhatta volna le követelését a Vht.-ban meghatározott levonásmentes illetményrészt meghaladóan. A panaszos a fentiek alapján módosította kérelmét, és összesen 99.009 forint kormányzati igazgatási szerv általi megtérítését kérte.

A Döntőbizottság a rendelkezésre álló iratok és a felek nyilatkozatai alapján állapította meg a tényállást, és a következőkben hivatkozott jogszabályi rendelkezések alkalmazásával hozta meg határozatát.

A panaszos kinevezési okmánya szerint 2023. május 22. napjától állt határozatlan idejű kormányzati szolgálati jogviszonyban a kormányzati igazgatási szervnél. A 2023. május 26. napján kelt, [redacted] számú beosztási okirat szerint a munkáltatói jogkör gyakorlója a próbaidő tartamát 2023. május 22. napjától 2023. november 21. napjáig határozta meg, a panaszos havi illetménye 620.000 forint volt.

[redacted] önálló bírósági végrehajtó [redacted] számon „Megkeresés letiltással kapcsolatban” tárgyú, 2023. június 6. napján kelt végrehajtási iratot küldött a kormányzati igazgatási szervnek 365.277 forint összegű tartozás vonatkozásában, mellékelve a 2021. december 14. napján kelt, [redacted] számú végrehajtási iratot. Utóbbi tartalmazta az arra való felhívást, hogy a munkáltató a munkabérből, illetményből, illetve ezekkel egy tekintet alá eső, törvény által meghatározott, az adóst megillető egyéb jövedelemből annak 33%-áig (több letiltás esetén 50%-áig) terjedően kölcsönösszeg jogcímen vonja le a felsorolt összegeket, továbbá figyelmeztetést arra vonatkozóan, hogy „A munkáltató a levonás foganatosításánál a Vht. 61-63. §-ában foglalt rendelkezéseket (számítási alap,

mentességi szabályok) köteles figyelembe venni". A kormányzati igazgatási szerv a panaszos 2023. június havi illetményéből a végrehajtói letiltás alapján 223.894 forintot levont, amely alapján a panaszos részére a 2023. június havi főszámfejtés alapján 200.000 forintot utaltak át. A panaszos ezt követően 2023. július 17. napján papír alapon átadott, igazgatónak címzett nyilatkozatában kérte „kormánytisztviselői” jogviszonya megszüntetését. A panaszos kormányzati szolgálati jogviszonyát próbaidő alatt azonnali hatállyal aznap, 2023. július 17. napján indokolás nélkül megszüntették.

A panaszost elektronikus úton a 2023. július 19. napján kelt és aznap megküldött, számú, „Felszólítás” tárgyú iratban felszólították, hogy a nála lévő típusú telefonkészüléket és a SIM kártyát 2023. július 21. napjáig adja le az Főosztályon; amennyiben ennek nem tesz eleget, a készülék értékeként megállapított 15.000 forint összeget „kiszámlázzhatják”. Mivel a panaszos a dokumentumot nem töltötte le, a rendszer meghírusulási igazolást állított ki. A panaszost elektronikus úton a 2023. augusztus 18. napján kelt és aznap megküldött, számú, „tájékoztatás kártérítési igény érvényesítéséről” tárgyú iratban tájékoztatták a 15.000 forintos összeg vonatkozásában fennálló kártérítési felelősségéről, továbbá arról, hogy a „Kit. 129. § (13) bekezdésének figyelembe vételével a jogviszony megszüntetését követő 40. napon munkáltatója rendelkezik a ki nem vett szabadsága pénzbeli megváltásáról”, továbbá arról, hogy „amennyiben eddig a határnapig a le nem adott tárgyi eszközökkel nem számol el, úgy a megállapított 15 000 forint mértékű kár levonásáról” a munkáltatói jogkor gyakorlója intézkedni fog. A rendszer ezzel a dokumentummal kapcsolatban is meghírusulási igazolást állított ki. A kormányzati igazgatási szerv a panaszost a Kit. 129. §-ának (13) bekezdése szerint megillető szabadságmegváltás összegéből levonta a le nem adott telefonkészülék értékeként megállapított 15.000 forint összeget.

A Kit. 86. §-ának (7) bekezdése szerint:

„(7) A kinevezési okmányban – a (10) bekezdés, az 59. §, a 88. § (4) bekezdése, a 89. § (6) bekezdése, a 104. § (9) bekezdése és a 105. § (2) bekezdése kivételével – a kormányzati szolgálati jogviszony létesítésekor legalább három, de legfeljebb hat hónapig terjedő próbaidőt kell kikötni”.

A Kit. 86. §-ának (9) bekezdése értelmében:

„(9) A próbaidő alatt a kormányzati szolgálati jogviszonyt bármelyik fél indokolás nélkül, azonnali hatállyal megszüntetheti”.

A Kit. 105. § (1) bekezdésének e) pontja alapján:

„105. § [A kormányzati szolgálati jogviszony megszüntetése]

(1) A kormányzati szolgálati jogviszony megszüntethető:

[...]

e) azonnali hatállyal a próbaidő alatt”.

A Kit. 139. §-ának (1)-(2), (4), (6) és (8) bekezdése szerint:

„139. § [Az illetményre vonatkozó egyéb szabályok]

(1) Az illetményből való levonásnak – a levonásmentes illetményrészig – jogszabály, végrehajtható határozat alapján van helye.

(2) A kormánytisztviselőt foglalkoztató kormányzati igazgatási szerv a követelését a kormánytisztviselő hozzájárulása alapján, illetve, ha az előlegnyújtásból, vagy a kormányzati szolgálati jogviszony év közbeni megszűnése esetén a 147. § (1) bekezdése és a 159. § (1)

bekezdése szerinti juttatás időarányos visszafizetési kötelezettségéből ered - a levonásmentes illetményrész - az illetményből levonhatja.

[...]

(4) Egyebekben az illetményből való levonásra a bírósági végrehajtási jogszabályok az irányadók.

[...]

(6) Az illetménnyel szemben beszámításnak nincs helye.

[...]

(8) A kormánytisztviselőt foglalkoztató kormányzati igazgatási szerv a kormánytisztviselő jogviszonnyal összefüggő tartozásainak megtérítésére irányuló igényét fizetési felszólítással érvényesítheti.

[...]"

A Kit. 280. § (1) bekezdésének 21. pontja értelmében:

„280. § [Értelmező rendelkezések]

(1) E törvény alkalmazásában

[...]

21. levonásmentes illetményrész: a bírósági végrehajtásról szóló törvény alapján teljesíthető levonások után fennmaradó illetményrész;

[...]"

A Vht. „A levonás közös szabályai” alcíme a következőképpen rendelkezik:

„61. § (1) A végrehajtás során a munkabérből történő levonásnál azt az összeget kell alapul venni, amely a munkabért terhelő, abból a külön jogszabály szerint levonással teljesítendő adónak (adóelőlegnek), társadalombiztosítási járuléknak, magánnyugdíj-pénztári tagdíjnak, továbbá egyéb járuléknak a levonása után fennmarad.

(2) Az (1) bekezdés szerint csökkentett összegből - e törvényben foglalt részletes szabályok szerint - általában legfeljebb 33%-ot, kivételesen legfeljebb 50%-ot lehet levonni.

62. § (1) A 61. § szerinti levonás során mentes a végrehajtás alól a havonta kifizetett munkabérnek az a része, amely nem haladja meg a 60 ezer Ft-ot. Ez a mentesség nem áll fenn a gyermektartásdíj és a szüléssel járó költség (a továbbiakban: gyermektartásdíj) végrehajtása esetén.

(2) Ha az adós több munkáltatótól kap munkabért, az (1) bekezdés szerinti mentesség őt abból a munkabérből illeti meg, amelyet elsőként tiltottak le.

(3) Ha az adós ugyanattól a munkáltatótól egyidejűleg több jogcímen kap munkabért, ezeket az (1) bekezdés szerinti mentesség szempontjából összevontan kell figyelembe venni.

63. § A 61. § szerinti levonás után fennmaradó összegből korlátozás nélkül végrehajtás alá vonható a havonta kifizetett munkabérnek az a része, amely meghaladja a 200 ezer Ft-ot”.

A Vht. 65. §-ának (1) bekezdése, valamint 66. § (1) bekezdésének a) pontja szerint:

„65. § (1) A munkaviszony alapján kapott munkabérből (a továbbiakban: munkavállalói munkabér) legfeljebb 33%-ot lehet levonni.”

„66. § A 65. § a következő járandóságok letiltása esetén is irányadó:

a) a kormányzati szolgálati, közszolgálati és a közalkalmazotti jogviszony, az egészségügyi szolgálati jogviszony, az adó- és vámhatósági szolgálati jogviszony, továbbá a szolgálati viszony, rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszony, honvédelmi alkalmazotti jogviszony alapján járó illetmény[...]"

A Vht. 75. §-a alapján:

„75. § A munkáltató köteles az adós munkabéréből a letiltásban meghatározott összeget levonni és - a letiltásban foglalt felhívás szerint - kifizetni a végrehajtást kérőnek, illetőleg kivételesen átutalni a végrehajtói letéti vagy más számlára”.

A Községi Döntőbizottságról szóló 69/2019. (IV. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 21. § (2) bekezdésének a) pontja szerint:

„(2) A Döntőbizottság a következő határozatokat hozhatja:

a) a panasznak egészben vagy részben helyt ad,
[...].”

A panaszos álláspontja szerint kormányzati szolgálati jogviszonyát a kormányzati igazgatási szerv jogellenesen szüntette meg, mivel 2023. július 17. napján kelt, jogviszonya megszüntetését kezdeményező nyilatkozata „érvénytelen”, tekintettel arra, hogy azt nem a munkáltatói jogkör gyakorlójának címezte.

A próbaidő célja egy olyan időtartam létrehozása, amely alatt a felek kölcsönösen tapasztalatot szerezhetnek arról a gyakorlatban, hogy képesek-e együttműködni. Egyfelől a kormányzati igazgatási szerv meggyőződhet arról, hogy a kormánytisztviselő munkavégzése megfelelő szintű-e, másfelől pedig a kormánytisztviselő is megtapasztalhatja, hogy a végzett munka elképzeléseinek megfelel-e, kívánja-e azt a továbbiakban végezni. Akár a kormánytisztviselőnél, akár a kormányzati igazgatási szervnél felmerülő ok alapján bármelyik félnek joga van helyzetét a próbaidő alatt mérlegelni és dönteni a tekintetben, hogy a jogviszonyt fenn kívánja-e tartani, vagy azt megszünteti. A megszüntetés melletti döntés esetén sem a kormányzati igazgatási szervet, sem a kormánytisztviselőt nem köti indokolási kötelezettség.

A próbaidő jogintézményével a jogszabály lehetőséget teremt a kormányzati szolgálati jogviszony alanyai számára, hogy a jogviszony kezdeti szakaszában azt minden kötöttség nélkül, azonnali hatállyal megszüntethessék. A próbaidő lényegében lazább viszonyt hoz létre a jogviszony alanyai között, kevesebb biztonságot nyújt mind a kormányzati igazgatási szerv, mind pedig a kormánytisztviselő részére, azon célt szolgálva, hogy a felek meggyőződhesseken arról, hogy a jogviszony az elképzeléseiknek megfelelő-e.

A Kit. fent hivatkozott 86. §-ának (7) bekezdése alapján kormányzati szolgálati jogviszony létesítésekor a próbaidő kikötése – bizonyos szűk kivételi körtől eltekintve – kötelező. A kormányzati igazgatási szerv a jogszabály kötelező rendelkezését követve a fenti rendelkezéssel összhangban hat hónapot nem meghaladó próbaidőt kötött ki, annak leteltét 2023. november 21. napjával határozva meg.

A kormányzati igazgatási szerv a Kit. 86. §-ának (9) bekezdésében, valamint a 105. § (1) bekezdésének e) pontjában biztosított, törvény adta lehetőségével élt, amikor a panaszos kormányzati szolgálati jogviszonyát a kikötött próbaidő tartama alatt 2023. július 17. napján megszüntette, és a törvényi előírásoknak megfelelően járt el, amikor az intézkedését nem indokolta.

A Döntőbizottság irányadónak tekinti a 2020/3. számú elvi határozatát, amely szerint „A kormányzati igazgatási szervnek nem volt arra vonatkozó jogszabályi kötelezettsége, hogy megindokolja a panaszos jogviszonyának megszüntetését. A kormányzati igazgatási szerv élt a Kit. 105. § (1) bekezdésének e) pontjában biztosított lehetőséggel, amely alapján a próbaidő alatt a kormányzati szolgálati jogviszonyt indokolás nélkül, azonnali hatállyal megszüntethette.

A jogviszony megszüntetéséről rendelkező okirat e rendelkezéssel összhangban indokolást nem tartalmazott, a jogviszony megszüntetésének indokát a Közszerzői Döntőbizottság nem vizsgálhatta”.

Tekintettel arra, hogy a fentiek alapján a kormányzati igazgatási szerv a próbaidő alatt azonnali hatállyal, indokolás nélkül megszüntethette a jogviszonyt, a panaszos megszüntetést kezdeményező jognyilatkozata, illetve annak a panaszos által állított „*érvénytelensége*” nem bír relevanciával. Mindezekre tekintettel a kormányzati igazgatási szerv jogszerűen járt el a panaszos kormányzati szerződési jogviszonyának próbaidő alatt, azonnali hatállyal történt megszüntetésekor.

A panaszos álláspontja szerint a Vht. 65. §-ának (1) bekezdése, illetve 66. §-ának a) pontja alapján illetményéből maximum 33%-os mértékű, azaz 139.885 forint összegű levonást lehetett volna teljesíteni a végrehajtói letiltás alapján, így a kormányzati igazgatási szerv számára 84.009 forint vagyoni hátrányt okozott a 33%-ot meghaladó levonás során. Véleménye szerint a kormányzati igazgatási szerv nem teljesítette a Kit. 63. §-ának (2) bekezdésből eredő együttműködési és tájékoztatási kötelezettségét, amikor a végrehajtói megkeresés kormányzati igazgatási szervhez érkezését követően nem tájékoztatta őt haladéktalanul a végrehajtási iratról. Hivatkozása szerint ezzel egyúttal joggal való visszaélést is megvalósított, mivel a tájékoztatás elmaradása nézete szerint érdekvédelem védelmi lehetőségeinek korlátozásához vezetett. Utalt arra, hogy a megfelelő időben történő tájékoztatás esetén tisztázható lett volna a levonás jogszabályok alapján megengedett mértéke.

A Döntőbizottság utal a – jelen panaszügyben is irányadó – joggal való visszaélés tilalmának megsértésével kapcsolatos munkaügyi perekben felmerült egyes kérdésekről szóló 5/2017. (XI. 28.) KMK véleményre (a továbbiakban: KMK vélemény), amely szerint „*A több jogcímre történő egyidejű hivatkozás esetén a bizonyítási eljárás során nem a kereseti kérelem sorrendjében előadottak határozzák meg a jogellenességi okok vizsgálatát. Előbb a tételes jogszabályba ütközést, majd – amennyiben diszkriminációra történő hivatkozás is volt – az előbbi alaptalansága esetén az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebtv.) szerinti bizonyítás lefolytatását követően, az emiatti megalapozatlanság megállapítása után van lehetőség az általános magatartási követelmények: a joggal való visszaélés, az együttműködési kötelezettség, a jóhiszemű és tisztességes eljárás követelménye megsértésének vizsgálatára*”. A Kúria joggyakorlat-elemző csoportjának „*A joggal való visszaélés tilalmának ítélkezési gyakorlata*” tárgyú összefoglaló jelentése szerint „*[...] tételes jogszabályba ütközés megállapíthatósága esetén szükségtelen a diszkrimináció (kivéve, ha a munkavállaló ezen okból kéri a visszahelyezését) és a rendeltetésellenes joggyakorlás körében a terjedelmes bizonyítás lefolytatása, míg a diszkrimináció vizsgálatának azért kell a rendeltetésellenes joggyakorlást megelőznie, mert a két megállapítás kizárja egymást. Hátrányos megkülönböztetés megállapítása esetén a joggyakorlás nem lehet rendeltetésellenes, mivel az előbbi formálisan sem jogszerű*”.

A Döntőbizottság a panaszos hivatkozásai közül – a Kúria által kifejtetteknek megfelelően – elsőként a kormányzati igazgatási szerv által foganatosított levonás tételes jogszabályba ütközését vizsgálta meg.

A Kit. 139. §-ának (1) és (4) bekezdése szerint az illetményből való levonásnak jogszabály alapján a levonásmentes illetményrészig van helye, továbbá az illetményből való levonásra egyébiránt a bírósági végrehajtási jogszabályok az irányadók. A Kit. 280. § (1) bekezdésének

21. pontja értelmében levonásmentes illetményrésznek a Vht. alapján teljesíthető levonások után fennmaradó illetményrész minősül.

A Vht. szerinti levonás közös szabályait a Vht. 61-63. §-a tartalmazza. A Vht. 61-63. §-ához fűzött indokolás szerint (a lenti összegek a törvény kihirdetésekor értékviszonyokhoz igazodnak):

„A levonás alapja a nettó munkabér, vagyis az az összeg, amely a munkabért terhelő adó, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulék, továbbá egyéb járulék levonása után fennmarad.[...]

A Javaslat fenntartja azt a jogunkban régóta érvényesülő elvet, hogy a tágabb értelemben vett munkabérből (a munkából eredő rendszeres jövedelemből), továbbá a társadalombiztosítási és egyéb járandóságokból (nyugellátásból, táppénzből) havonta általában legfeljebb 33 %-ot, kivételesen legfeljebb 50 %-ot lehet levonni. Ez a főszabály azonban ma - amikor a kereső foglalkozásból eredő rendszeres jövedelmek között nagy eltérések alakultak ki - már merevnek bizonyul, és pl. oda vezet, hogy a nem privilegizált, tehát 33 %-ig levonható követelések behajtása során annál, aki havi 75 000 Ft-ot keres, 24 750 Ft vonható le, tehát 50 250 Ft marad mentesen, a havi 8000 Ft jövedelemben részesülő személynél pedig 2640 Ft vonható le, tehát 5360 Ft marad mentesen (ami távol van a létminimumtól).

A Javaslat ezért kimondja, hogy a főszabály szerinti levonás során mentes a végrehajtás alól a havonta kifizetett munkabérnek, járandóságnak az a része, amely megfelel az öregségi nyugdíj legalacsonyabb összegének (jelenleg havi 7480 Ft). [...]

Másrészt a nagy jövedelmű adósoknál jelenleg fennálló mentességet korlátozza a Javaslat, mert kimondja, hogy a főszabály szerinti levonás után mentesen maradó munkabérből a törvényben foglalt korlátozásokra tekintet nélkül végrehajtás alá vonható a havonta kifizetett munkabérnek, járandóságnak az a része, amely meghaladja az öregségi nyugdíj legalacsonyabb összegének ötszörösét (1994. január 1-jétől tehát 37 400 Ft-ot).

Ez a szabályozási mód azzal a következménnyel jár, hogy a 11 000 Ft-nál alacsonyabb jövedelemben részesülőknél a végrehajtás alól mentesen maradó összeg növekszik, az 56 000 Ft-nál nagyobb jövedelemben részesülőknél pedig csökken. Ahogyan az öregségi nyugdíj legalacsonyabb összege a következő években emelkedik, ezek az értékhatárok is megfelelően emelkednek.

Az említett példában tehát a 8000 Ft rendszeres jövedelemben (munkabérben, nyugellátásban, táppénzben, munkanélküli járadékban stb.) részesülő adósnál a jelenlegi 5360 Ft helyett 7480 Ft marad mentesen. A 75 000 Ft jövedelemben részesülő adósnál viszont a jelenleg mentesen maradó 50 250 Ft-ból végrehajtás alá vonható a 37 400 Ft-ot meghaladó rész, tehát még 12 850 Ft. Az említett nagy jövedelmű adósnál tehát a jelenlegi 24 750 Ft helyett 37 600 Ft vonható le, és a ma mentesen maradó 50 250 Ft helyett csak 37 400 Ft marad mentesen”.

A Vht. 62. §-ának (1) bekezdését, valamint 63. §-át 2023. január 1. napi hatállyal az egyes igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2022. évi LV. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 37. §-a módosította, így az összeghatárok a Vht. 62. §-ának (1) bekezdésében a 60.000 forintra, míg a 63. §-ban a 200.000 forintra emelkedtek. A Vht. módosítására irányuló javaslat a Módtv. 37. §-hoz kapcsolódóan a következő indokolást tartalmazza: „Szükséges a végrehajtási eljárások során foganatosított letiltás és hatósági átutalási megbízás kapcsán az öregségi nyugdíjminimum összegéhez történő viszonyítás módosítása és a végrehajtás alól mentes összeg megemelése. Ekként a módosítás értelmében mentes a végrehajtás alól a 60 ezer Ft-ot meg nem haladó összeg, amely csak kivételes esetekben vonható végrehajtás alá (pl. szüléssel járó költségek megfizetése). Továbbá megemelésre kerül az az összeghatár is, amely felett korlátlanul letiltható a jövedelem. [...]”. A Vht. megalkotására vonatkozó javaslat indokolása

tehát – figyelemmel arra, hogy a módosítás csupán az összeghatárokat érintette – irányadó a jelenleg hatályos szabályozás tekintetében is.

Az indokolás alapján egyértelmű, hogy a munkabérből történő, a főszabály szerinti 33%-os mértékű levonást követően végrehajtás alá vonható a további munkabérrész, alacsonyabb jövedelemben részesülők esetén 60.000 forintos, míg a magasabb jövedelemben részesülőknél 200.000 forintos összeghatárig. A panaszos által csatolt 2023. június havi főszámfejtés alapján a panaszosnak a Vht. 61. §-ának (1) bekezdése szerint a külön jogszabály szerint levonással teljesítendő adónak (adóelőlegnek), társadalombiztosítási járuléknak, magánnyugdíj-pénztári tagdíjnak, továbbá egyéb járuléknak a levonása után fennmaradt illetménye – a panaszos által sem vitatottan – 423.894 forint volt. A kormányzati igazgatási szerv a Vht. 75. §-a alapján köteles a kormánytisztviselő mint adós illetményéből a letiltásban meghatározott összeget levonni. A 33%-os mértékű levonás után a panaszos illetménye a Vht. 63. §-a alapján 200.000 forintig végrehajtás alá vonható volt, a kormányzati igazgatási szerv tehát jogszerűen intézkedett 223.894 forint levonásáról a végrehajtói letiltás alapján.

A Döntőbizottság a kormányzati igazgatási szerv által a végrehajtói letiltás alapján foganatosított levonás tételes jogszabályba ütközése hiányának megállapítását követően a joggal való visszaélés tilalmának és az együttműködési és tájékoztatási kötelezettség megsértésére vonatkozó panaszosi hivatkozásokat vizsgálta.

A Kit. 63. §-a alapján:

„63. § [A jóhiszeműség és a tisztesség elve]

(1) A kormánytisztviselő és a munkáltatói jogkör gyakorlója (a továbbiakban együtt: felek) a jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a jóhiszeműség és a tisztesség elvének megfelelően kötelesek eljárni és kölcsönösen együttműködni, továbbá nem tanúsíthatnak olyan magatartást, ami a másik fél jogát, jogos érdekét sérti.

(2) A felek egymást tájékoztatják minden olyan tényről, adatról, körülményről vagy változásról, amely az e törvényben meghatározott jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése szempontjából lényeges”.

A Kit. 64. §-ának (1)-(2), (4) és (6) bekezdése szerint:

„64. § [A joggal való visszaélés tilalma]

(1) A kormányzati szolgálati jogviszonnyal kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket a rendeltetésüknek megfelelően kell gyakorolni és teljesíteni.

(2) Tilos a joggal való visszaélés. E törvény alkalmazásában joggal való visszaélés különösen, ha az mások jogos érdekeinek csorbitására, érdekérvényesítési lehetőségeinek korlátozására, zaklatására, véleménynyilvánításának elfojtására irányul vagy ehhez vezet.

[...]

(4) A joggal való visszaélés hátrányos következményeit orvosolni kell.

[...]

(6) A joggal való visszaélés tilalmának megsértésére alapított igény érvényesítése esetén

a) az igény érvényesítője bizonyítja a tilalom megsértésének alapjául szolgáló tény, körülmény és a hátrányt, és

b) a jog gyakorlója bizonyítja, hogy az igény érvényesítője által bizonyított tény, körülmény és a hátrány között okozati összefüggés nem áll fenn”.

A Döntőbizottság Titkársága a 2023. augusztus 8. napján kelt, JHÁT-DB/144/2/2023. számú iratában tájékoztatta a panaszost arról, hogy a Kit. 64. §-ának (6) bekezdése alapján a joggal való visszaélés tilalmának megsértésére alapított igény érvényesítése esetén az igény érvényesítője bizonyítja a tilalom megsértésének alapjául szolgáló tény, körülményt és a hátrányt, és a jog gyakorlója bizonyítja, hogy az igény érvényesítője által bizonyított tény, körülmény és a hátrány között okozati összefüggés nem áll fenn.

A panaszos a kormányzati igazgatási szerv által elmulasztott tájékoztatásból fakadóan látta egyidejűleg megvalósulni a Kit. szerinti együttműködési és tájékoztatási kötelezettség megsértését és a joggal való visszaélést, ami véleménye szerint érdekérvényesítési lehetőségeinek korlátozásához vezetett. Jogos érdekeinek sérelmét abban jelölte meg, hogy tájékoztatása esetén tisztázhatta volna a levonás jogszabályok alapján megengedett, nézete szerint legfeljebb 33%-os mértékét. E hivatkozása ugyanakkor a jogszabályok téves értelmezésén és azon a feltevésén alapult, hogy jelzése esetén a kormányzati igazgatási szerv másként járt volna el.

A kormányzati igazgatási szerv a fentiekben előadottak szerint a Vht.-ben előírt kötelezettségét a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően, jogszerűen teljesítette. A részéről elmulasztott tájékoztatás a fentiek alapján a panaszosnak nem okozott tényleges jogsérelmet. E mulasztás nem irányult a panaszos jogos érdekeinek csorbítására, érdekérvényesítési lehetőségeinek korlátozására, zaklatására, véleménynyilvánításának elfojtására, és ehhez nem is vezetett.

Egyebekben a Vht. alapján az illetményt érintő letiltásról az adósnak elsősorban a végrehajtótól kell értesülnie. A Vht. 58. §-ának (3) bekezdése szerint ugyanis *„A végrehajtó a letiltást megküldi a munkáltatónak és a feleknek”*. Amennyiben a végrehajtó valamely kötelezettségének nem tett eleget, az adós a Vht. jogorvoslati rendszere szerinti megfelelő jogorvoslati eszköz igénybevételevel érvényesítheti a jogait.

A Döntőbizottság a panaszos által előadottak alapján nem találta bizonyítottnak a joggal való visszaélést. A panaszos nem bizonyított olyan magatartást a kormányzati igazgatási szerv részéről, amely alkalmas a joggal való visszaélés megállapítására, az e körben tett nyilatkozatai erre nem alkalmasak.

A panaszos szerint a kormányzati igazgatási szerv további 15.000 forint vagyoni hátrányt okozott számára akkor, amikor a szabadságmegváltás összegéből levonta a telefonkészülék értékeként megállapított 15.000 forintot.

A Kit. 139. §-ának (8) bekezdése alapján a kormányzati igazgatási szerv a kormánytisztviselő jogviszonnyal összefüggő tartozásainak megtérítésére irányuló igényét fizetési felszólítással érvényesítheti. A kormányzati igazgatási szerv ugyan két ízben felszólította a panaszost a telefonkészülék átadására, ugyanakkor e felszólítások nem minősülnek fizetési felszólításnak. A kormányzati igazgatási szerv jogszabálysértően járt el, amikor a Kit. 129. §-ának (13) bekezdése alapján a panaszost megillető szabadságmegváltás összegéből levonta a telefonkészülék értékeiként megállapított 15.000 forint összeget. A kormányzati igazgatási szervnek a 15.000 forintos követelésének érvényesítése érdekében fizetési felszólítást kellett volna kibocsátania, megjelölve a tartozás jogalapját és levezetve azösszeget is, jogorvoslati kioktatással ellátva. A szabályszerűen kibocsátott fizetési felszólítással szemben a panaszos a Kit. 168. § (2) bekezdésének g) pontja alapján a kézbesítéstől számított harminc napon belül jogorvoslattal

élhetett volna. A Döntőbizottság ezért a 15.000 forint visszatérítésével kapcsolatos igény vonatkozásban a panasznak – e részében – helyt adott.

A fentiekre tekintettel a Döntőbizottság a panaszos közszolgálati panaszának az R. 21. § (2) bekezdése a) pontjának második fordulata alapján részben helyt adott, kötelezte a kormányzati igazgatási szervet, hogy fizesse vissza a panaszosnak a tőle jogellenesen levont 15.000 forint összeget, egyebekben a panaszt elutasította.

A panaszos az R. 14. §-ának (1) bekezdésében foglaltak alapján eljárási költség megtérítése iránti igényt nem terjesztett elő, ezért arról a Döntőbizottságnak nem kellett döntenie.

A határozat elleni jogorvoslat lehetőségét a Kit. 168. §-ának (4) bekezdése és a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 130. §-ának (2)-(3) bekezdése biztosítja, a bíróság hatásköre a Kp. 7. § (1) bekezdésének a) pontján, illetékessége a Kp. 13. §-ának (8) bekezdésén alapul. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 21. §-ának (6) bekezdése értelmében a keresetet a közigazgatási kollégiummal rendelkező törvényszéknek kell címezni.

Budapest, 2023. november 16.

dr. Tölg-Molnár László s.k.
a tanács elnöke

dr. Lukács Tamás s.k.
előadó tag

dr. Bodonovich Jenő s.k.
a tanács tagja